

PROJEV PREZIDENTA VLADIMÍRA DLOUHÉHO

Rok od vyhlášení prvního nouzového stavu

Vážené podnikatelky, vážení podnikatelé, zdravím všechny posluchače a diváky jak přímého přenosu po internetu, případně pak na programu ČT24. Je to přesně rok, kdy v důsledku pandemie byl v naší zemi poprvé vyhlášen nouzový stav. Při této příležitosti chci především oslovit české a moravské podnikatele, ale samozřejmě i manažery, vlastníky a akcionáře středních a velkých průmyslových a dalších podniků.

Byl to tvrdý rok pro většinu podnikatelů v naší zemi. Hlavně však pro nejmenší podnikatele a pro živnostníky, když vloni skoro 100 tisíc živnostníků muselo přerušit svou živnost a ani letošní rok bohužel nevypadá lépe, od ledna přerušilo živnost dalších více než 30 tisíc lidí.

Vzhledem k celosvětové pandemii česká ekonomika běží při pandemii relativně dobře, řada firem zásadní problémy nemá, avšak stále platí, že přes 7 tisíc podnikatelů a přes 600 firem už zbankrotovalo. I když v loňském roce byl nízký podíl bankrotů ve srovnání s jinými lety, bylo to dáno především tím, že existovalo moratorium na podávání insolvenčních rozhodnutí nebo návrhů, a otevřeně řečeno, musíme počítat s tím, že bankroty ještě přijdou.

Někteří odborníci odhadují, že plošné restriktce podnikání připravily naši zemi o více než 300 tisíc pracovních míst v soukromém sektoru. Řada lidí práci našla, přesto meziročně přibylo 80 tisíc lidí na úřadech práce.

Již v polovině února ohlásila pětina živnostníků a podniků z nejvíce dotčených sektorů, že už neudrží své podnikání déle než jeden měsíc. A ten okamžik teď nastal. Nejmenší podnikatelé, kluby, bary, hospody, vnitřní sportoviště, prádelny, čistírny a další malé obchody, ale také třeba malí výrobci oděvu či obuvi a další podnikatelé navzdory tomu, že vydrželi rok uzávěr, se teď ocitli ve velkých potížích. Podmínky vládní pomoci se sice postupně zlepšují, jsou ale nastavené tak, že řada z nich stejně bude muset s podnikáním skončit. A to v tomto okamžiku není kritika vlády, k té se ještě dostanu, ale prostý fakt.

Většinu podnikatelů, kteří měli nárok na nějakou pomoc, vládní programy pokrývaly méně než třetinu jejich mzdových a dalších nákladů. Málokdo se už ale zeptá, jak se podnikatelé vyrovnávají s dalšími náklady, neboť zbylých 70 % měsíčních nákladů se podnikatelé snaží většinou zaplatit půjčkami. Vlastní rezervy vyčerpali. Zadlužují se u bank, rodiny nebo přátel. Víím, že řada z vás, podnikatelů, se zadlužuje u vašich dodavatelů. A velmi dobře víím, že málokdo z vás dnes klidně spí, protože tlačíte před sebou každý měsíc zvětšující se zátěž.

To mě přivádí k hodnocení vládní pomoci podnikatelům. Všichni jsme se před rokem učili, jak na pandemii reagovat, my na Hospodářské komoře i vláda. Vláda pomohla, ale často i v dobře míněné snaze omezit šíření koronaviru přijímala ne vždy domyšlená, a někdy i chaotická opatření. Dnes máme strukturu poměrně nepřehledných podpůrných programů, přičemž my jsme již od loňského léta požadovali, aby vedle Antiviru vznikl jeden obecný plošný kompenzační program, založený na poklesu obratu dotčených firem. Pod tlakem Hospodářské komory k tomu vláda, bohužel, přikročila až v letošním roce, a ještě polovičatě. Zde však musím říci, že v tomto případě s námi vláda jednala a něčeho jsme dosáhli.

Nicméně musím zopakovat, že loňský rok fakticky vyplacená podpora podnikatelům byla 23 mld. Kč. Daňové úlevy a další úlevy činily dalších 87 mld. Kč, i když část těchto úlev budou muset podnikatelé stejně uhradit. Celková podpora vlády podnikatelům loni činila 110 mld. korun, připočteme-li k tomu garance za úvěry, tak se dostaneme maximálně ke 150 mld. Kč. Rozumíme tomu tak, že podpora vlády tak představovala maximálně 40 % z loňského schodku státního rozpočtu v částce 367 mld. korun. Jinými slovy, tato skutečná podpora byla nižší než objemy podpor, které vláda slibovala před rokem touto dobou.

Jsem velmi znepokojen, když slyším, že kvůli pomoci podnikatelům státu už brzy dojdou peníze. Ptám se, jak je to možné. Ze schváleného schodku rozpočtu pro letošní rok v sumě 500 mld. Kč má směřovat na přímou podporu podnikatelům 34 mld. Kč, tedy 7 %. Ministerstvo financí tvrdí, že to bude mnohem více. Ale i kdyby to bylo dvakrát tolik, tak je to pouze 14 % z plánovaného deficitu. Z toho jednoznačně plyne, že podnikatelé stát nezadlužují.

Stejně tak mě téměř až uráží kritika podnikatelského sektoru, který jakoby v honbě za zisky nevnímá obtížnou pandemickou situaci; bohužel, slyším to někdy i z úst představitelů lékařské komory, některých epidemiologů a dalších, o jejichž dobrých úmyslech a vědecké erudici nepochybuji. Taková obvinění je však zcela nepravdivá.

Především, byli to a dodnes to jsou právě podnikatelé, kteří si od začátku plně uvědomovali škody, které utrpí, pokud sami nepřispějí v boji proti šíření koronaviru. Řada podniků testovala své zaměstnance, i když jim tuto povinnost stát nijak neukládal. Navíc, podnikat je pro nás naše hlavní poslání, tak se nedivte, že za něj bojujeme.

Na druhé straně velmi oceňujeme a děkujeme za tvrdou a obětavou práci všem zdravotníkům, záchranářům, Armádě ČR, policistům, dobrovolníkům a všem dalším, kteří jsou v přímém kontaktu se zákeřným onemocněním.

Uvědomujeme si, že vláda byla po celý minulý rok v obtížném postavení, a také jsme k ní byli velmi vstřícní. Musím však konstatovat, že od počátku tohoto roku to vypadá, jako by se vládě rozhodování vymklo z rukou.

Nadcházející volby způsobily tragickou nejednotnost ve vládní koalici, ale v některých případech i uvnitř hnutí ANO. Řadu významných rozhodnutí, a nejenom těch pandemických, vláda odkládá, řadu opatření přijímá na poslední chvíli, pod obrovským časovým tlakem, kdy třeba i jen rychlá konzultace s představiteli podnikatelů a zaměstnavatelů by umožnila vládě vyhnout se až trapným omylům. Nejlepším příkladem je nedávné uzavření a znova otevření závodního stravování. Ale musí to od nás schytat i pozice. Někdy se až předhání v někdy až příliš laciné kritice všeho. Shrnutí, tak to, co se děje v politickém světě, pro nás přestává být přijatelné.

Podnikatele i velké firmy však předvolební hry nemohou zajímat, a otevřeně řečeno jsou politickou situací maximálně znechuceni. A zřejmě to platí i pro celou českou společnost, podle včera zveřejněného průzkumu je s politickou situací spokojeno jen 11 % občanů.

Nejsme vláda a rozhodně ji nechceme nahrazovat. Máme však vlastní názor, jak je třeba dále postupovat, a dnes to shrnujeme do následujících sedmi bodů.

Zaprvé, za základní podmínku považujeme co nejrychlejší očkování všech obyvatel. Věříme, že současná vlna pandemie v následující týdnech postupně opadne. Domníváme se však, že budou hrozit další vlny potenciálně dalších mutací se stejnými či možná ještě horšími dopady, a jediným skutečným dlouhodobým řešením je vakcinace. Rozumíme, že tento proces musí řídit stát a musí vždy probíhat za přítomnosti zdravotnického personálu. Hospodářská komora vyjadřuje připravenost se na očkování podílet. Jsme připraveni nabídnout síť našich členských i nečlenských firem, ale například i vývoj digitálních aplikací, umožňujících lepší administraci celého procesu. Opakuji však, co nejrychlejší proočkování obyvatel ČR vnímáme jako nejdůležitější úkol dneška.

Zadruhé, naléhavě vyzýváme vládu, aby ani nadále neuvažovala o uzavírání provozů s více než 50 zaměstnanci. Nikdo nás nepřesvědčil, že taková uzávěra by zásadním způsobem ovlivnila průběh současné vlny britské mutace viru, ani že by po ukončení tvrdé uzávěry bylo možné celou ekonomiku rychle otevřít. Nebylo! Vidíme postupný přechod dnešní vlny pandemie naší zemí směrem k východu, zaregistrovali jsme přes víkend prudké zhoršení situace v Polsku a Maďarsku, kde tvrdá opatření, a to platí i pro Slovensko, trvají již delší dobu a stejně – zatím – pandemickou situaci nezlepšila. Ekonomické dopady razantní uzávěry všech výroby by byly velmi tvrdé a zpětně by dopadly i na schopnost státu s pandemií bojovat.

Zatřetí. Bylo rozhodnuto o masivním testování jako o opatření, spojeném s rozhodnutím neuzavírat výroby a podnikatelé se k tomu postavili čelem a testují skutečně ve velkém. Víme také, že masivní testování je cestou nejen k udržení chodu průmyslových a dalších výroby, ale i cestou k rychlejšímu postupnému otevírání obchodů, služeb a cestovního ruchu. Vláda však musí plně logisticky, materiálně a legislativně zajistit celý projekt. Ve včerejším prohlášení se ministr Havlíček zmínil o testování v podnicích dvakrát týdně. Postrádáme ale ujištění, zda i v tomto případě vláda zajistí dostatek testů i jejich proplacení. Zajistí i dostatek následných PCR testů?

Začtvrté, současnou komunikační strategii vlády považujeme za, mírně řečeno, ne příliš dobrou. Každý špičkový politik má vlastní komunikační strategii, každá politická strana má svou komunikační strategii a své poradce. Vláda svou komunikační strategii a poradce buď nemá, nebo tito poradci musí komunikaci vlády záměrně sabotovat. Vyzýváme vládu – vyjadřujte se jasně, podávejte informace po společné zralé úvaze a říkejte i v předvolebním období pravdu, byť je někdy nepříjemná. Jasná zpráva veřejnosti i podnikatelům zvýší důvěru a omezí nejistotu.

Zapáté, realizujme efektivní kompenzace skutečně postiženým podnikatelům. Držme program Antivirus, ale hlavně co nejrychleji zavedme do života poslední dva schválené programy, kde je podpora odvozována od poklesu obrátu. Vláda současně musí být připravena tuto základní strukturu kompenzačních programů držet tak dlouho, jak to bude situace vyžadovat.

Zašesté, děti jsou naší budoucností, jsou budoucností našich podniků. Potřebujeme vzdělané děti. Potřebujeme i kvalitní, praktické učňovské vzdělávání. Potřebujeme špičkové školství, proto je i pro podnikatele důležité, aby se děti mohly opět učit ve školách. Dokonce to považujeme za tak důležité, že až se bude země otevírat, ať má otevření škol přednost i před podnikateli.

A konečně zasedmé. Vyzýváme vládu, aby tvrději prosazovala a vynucovala ta opatření, která sama nařídila. V zahraničí i pokuty za pouhé nenošení roušek na veřejnosti jsou nesrovnatelně vyšší. Nebudeme bránit ani postihu těch podnikatelů, kteří v rozporu s nařízeními načerno podnikají, a při tom pobírají kompenzace.

Závěrem chci všem podnikatelům, manažerům, ale i jejich zaměstnancům poděkovat. Dokázali jste obrovskou věc: udržet chod naší ekonomiky. Na rozdíl od různých hlučných radikálů tiše nesete jednu z největších zátěží dnešní doby – i když nejste v první linii boje s pandemií, vy a vaše rodiny, stejně jako rodiny vašich zaměstnanců, přicházíte v lepším případě o peněžní prostředky, v horším případě o majetek či dokonce vlastní zdraví. A budete to vy, soukromý sektor, který bude muset zaplatit všechny nové i staré dluhy v příštích letech. To ať si uvědomí i naši kritici: čím dříve se ekonomika nastartuje a začnou se znovu vytvářet hodnoty, tím dříve se budou platit daně, tím dříve se začne zacelovat díra státního rozpočtu.

Chci vám však dát také naději. Pandemie skončí a přejme si, aby to bylo co nejdříve. Budme na to připraveni, vždyť po otevření obchodů, služeb, po nastartování turistického ruchu můžeme očekávat nahromaděnou poptávku, která odrazí vyšší úspory lidí, kteří dnes nemohou utrácet. Po krizi, jakkoliv hluboké, přichází vždy oživení, a to následné může být velmi silné i díky moderním technologiím, které nás pandemii donutila rychleji zvládnout.

Hospodářská komora je tu pro vás, ať jste, či nejste jejími členy. Budeme tak jako doposud bojovat za vaše kompenzace, budeme vás bránit před chaotickými rozhodnutími a nepřehlednými informacemi vlády. Hledáme cesty k využití moderních nanotechnologií i ke covidovému pasu. Hledáme cesty, jak se s covidem naučit podnikat a žít, i kdyby náš svět měl doprovázet ještě po delší dobu, než si dnes myslíme. Nevzdávejme to, nevzdávejme podnikání, stále stojí a bude stát za to podnikat, protože naše země vždy stála a padala s podnikavými lidmi!

Ještě jednou vám děkuji, přeji vám i vašim rodinám hodně zdraví, síly a do dalších týdnů a měsíců i hodně podnikatelských úspěchů.

Vladimír Dlouhý, prezident Hospodářské komory ČR

Miroslav Dír

Tiskový mluvčí

Hospodářská komora České republiky

M: +420 724 613 088

diro@komora.cz • www.komora.cz